

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	48-24/273978
Otsuse kuupäev	19.04.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	KP Factory OÜ vaidlustus Maaelu Teadmuskeskuse riigihankes „Trükiteenused“ (viitenumber 273978) otsustele lükata tagasi KP Factory OÜ pakkumus ning tunnistada edukaks OÜ Joon pakkumus
Menetlusosalised	Vaidlustaja, KP Factory OÜ, esindaja vandeadvokaat Jana Reitsakas Hankija, Maaelu Teadmuskeskus, esindaja advokaat Päivi Margna Kolmas isik, OÜ Joon
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 5 ja § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada KP Factory OÜ vaidlustus Maaelu Teadmuskeskuse riigihankes „Trükiteenused“ (viitenumber 273978) ja tunnistada kehtetuks Maaelu Teadmuskeskuse otsused lükata tagasi KP Factory OÜ pakkumus ning tunnistada edukaks OÜ Joon pakkumus.
2. Mõista Maaelu Teadmuskeskuselt KP Factory OÜ kasuks välja vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 640 eurot ja lepingulise esindaja kulud 1020 eurot (käibemaksuta).
3. Jätta Maaelu Teadmuskeskuse menetluskulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 05.02.2024. a avaldas Maaelu Teadmuskeskus avatud hankemenetlusega riigihanke „Trükiteenused“ (viitenumber 273978) (edaspidi Riigihange) hanketeate. Hankija tegi kättesaadavaks riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Riigihanke alusdokument (edaspidi AD).
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 21.02.2024. a, esitasid pakkumuse kümme pakkujat, sh KP Factory OÜ, OÜ K-PRINT ja OÜ Joon.
2. 12.03.2024. a koostatud Vastavaks tunnistamise otsusega (edaspidi Otsus) tunnistas Hankija vastavaks kaheksa pakkumust ning lükkas tagasi kaks pakkumust, sh KP Factory OÜ pakkumuse.
12.03.2024. a koostatud Edukaks tunnistamise otsusega tunnistas Hankija edukaks OÜ K-PRINT ja OÜ Joon pakkumused, mis said vastavalt 100 ja 95,4 punkti.

3. 22.03.2024. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) KP Factory OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus otsustele lükata tagasi KP Factory OÜ pakkumus ning tunnistada edukaks OÜ Joon (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 02.04.2024 kirjaga nr 12.2-10/48 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 05.04.2024 ja neile vastamiseks 10.04.2024. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitasid täiendava seisukoha ning menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ja Hankija. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ja menetluskulude nimekirja Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **KP Factory OÜ**, vaidlustuses ja 05.04.2024. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi alljärgnevalt.

5.1. Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks puudusid Hankijal õiguslikud alused, Hankija otsus ei ole kooskõlas RHS § 7 lg-ga 3 ja § 3 p-iga 2 ning RHAD-iga ja tuleb tunnistada kehtetuks.

Kui Hankija on teinud otsuse pakkumuste edukaks tunnistamiseks (Vaidlustajale ei ole seda edastatud), siis on see õigusvastane osas, millega lisaks OÜ K-PRINT pakkumusele on edukaks tunnistatud mõni teine pakkumus (tõenäoliselt OÜ Joon pakkumus).

5.2. Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi RHS § 114 lg 2 alusel järgmise põhjendusega: *Hankija sätestas RHS § 7 lg 3 alusel riigihanke alusdokumendi punktis 5.3, et riigihankes saavad osaleda ainult pakkujad või taotlejad, kelle elu- või asukoht on RHS § 3 p-s 2 nimetatud riigis (Eesti, mõni muu Euroopa Liidu liikmesriik, muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriik või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga ühinenud riik). Äriregistris on KP Factory OÜ juhatuse liikme A[---] P[---] (isikukood [---]) elukohaks märgitud Venemaa. A. P[---] omab Eestis kehtivat e-residendi staatust, kuid ei oma alalist elukohta Eestis ega mingis muus Euroopa Liidu liikmesriigis. Väljastpoolt Euroopa Liitu pärit ettevõtjatel tekib tänu e-residentsusele võimalus luua Eestis mugavalt ettevõtte ja korraldada nii asjaajamist Euroopa Liidu sees. E-residentsus ei anna maksuresidentsust, Eestis elamise õigust ega Eestisse või Euroopa Liitu sisenemise luba.*

Hankija kohtleb riigihangete seaduse § 3 p 2 alusel kõiki isikuid, kelle elu- või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga (GPA) ühinenud riigis, võrdselt ja jälgib, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.

5.3. AD p 5.3 kehtestab: *Riigihankes saavad osaleda ainult pakkujad või taotlejad, kelle elu- või asukoht on RHS § 3 p-s 2 nimetatud riigis (Eesti, mõni muu Euroopa Liidu liikmesriik, muu Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriik või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelepinguga ühinenud riik).*

5.4. Vaidlustaja vastab AD p-is 5.3 sätestatud nõudele. Hankija kehtestatud tingimus sätestab sõnaselgelt, et pakkuja asukoht peab olema Eesti ning Vaidlustaja puhul on tegemist Eestis registreeritud ettevõttega, kelle tegevuskoht on Eestis. Vaidlustaja majandustegevus toimub täielikult Eesti territooriumil, mis nähtub ka aastaaruannetest. Vaidlustaja kogu müügitulu on tekkinud Eestis, Euroopa Liidu riikides ja Norras ehk RHS § 3 p-is 2 nimetatud riikides. Seega ei saa olla vaidlust, et Vaidlustaja vastab RHS § 3 p-is 2 nimetatud tingimustele.

5.5. Pakkumuse esitamise hetkel olid Vaidlustajal kaks juhatuse liiget:

- 1) Eesti kodanik K. P., kes on juhatuse liige alates äriühingu asutamisest;
- 2) Venemaa kodanik A. P., kes oli juhatuse liige kuni 13.03.2024. a.

RHS § 7 lg 3 kehtivas redaktsioonis lisas seadusandja 2022 aastal, kuid sätte eesmärk ei olnud välistada Eestis tegutsevaid ja Eestis registreeritud äriühinguid, kelle üks juhatuse liikmetest elab Venemaal. Antud normi ei ole võimalik tõlgendada nii nagu seda tegi Hankija.

5.6. RHS-i eelnõu seletuskirjas on selgitus RHS § 7 lg 3 lisamise põhjuste kohta:

- Täiendus on vajalik, kuivõrd kvalifitseerimise näitajatele tuginemisel peab teatud juhtudel isik, kelle vahenditele tuginetakse, osalema hankepingu täitmises vastavas osas isiklikult ja hankija võib nõuda temalt solidaarvastutust. Sellisel juhul osaleks aga riigihankel siiski isik, kelle osaluse on hankija soovinud muudetava sätte alusel välistada.

- Hankijal on muudetava sätte alusel võimalik piirata riigihangetes osalemist kolmandatest riikidest ka juhul, kui pakkuja, kes on ise Eesti, mõne teise EL liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi või WTO GPA-ga ühinenud riigi ettevõtja, soovib oma kvalifitseerimistingimustele vastamisel tugineda mõne kolmandatest riikidest pärit ettevõtja näitajatele. Seega võib muudatus mõjutada negatiivselt nende ettevõtjate äritegevuse suunitlust, kes teevad kolmandate riikide ettevõtjatega sellisel moel koostööd. Märkida tuleb, et piirang ei tulene seadusest automaatselt, vaid hankija võib sellise piirangu riigihankes seada. Edaspidi võib seega kolmandate riikide ettevõtjate näitajatele tuginemine olla takistatud, kui hankija sellise piirangu seab.

- Mõju ei ole oluline, kuivõrd selliseid ettevõtjaid, kes riigihangetes kolmandatest riikidest pärit ettevõtjatele tuginevad, on üksikud. Enamasti täidavad ettevõtjad kvalifitseerimise tingimused ise või tuginevad teistele Eesti või siis eespool loetletud riikidest pärit ettevõtjatele. Sellise järelduse saab teha Rahandusministeeriumile esitatud nõustamispäringute alusel.

Seega oli seadusandja tahe anda hankijale võimalus piirata pakkujaid, kes ei ole Eesti või teiste RHS § 3 p-s 2 märgitud riikide ettevõtjad. Samuti piirata neid pakkujaid, kes kvalifitseerimise tingimustele vastamiseks tuginevad sellise riigi ettevõtjale, keda ei ole mainitud RHS § 3 p-is 2. Seadusandja tahe ei olnud anda võimalust piirata Riigihankes osalemist Eesti ettevõtjal, kelle ühe juhatuse liikme elukoht on Venemaal. Vaidlustaja ei tuginenud kvalifitseerimise tingimustele vastamisel selle juhatuse liikme näitajatele.

5.7. RHS § 7 lg 3 kohaselt *hankija võib piirata pakkuja ja taotleja ringi, lubades riigihankes osaleda, sealhulgas isikuna, kelle vahenditele pakkuja või taotleja käesoleva seaduse § 103 lõike 1 alusel tugineb, ainult § 3 punktis 2 nimetatud riikidest pärit ettevõtjatel või andes nendest riikidest pärit ettevõtjate esitatud pakkumustele eeliseid teistest riikidest pärit ettevõtjate esitatud pakkumuste ees.*

Seega saab hankija määrata, milline pakkuja ja taotleja võib hankes osaleda. RHS § 7 lg 1 kohaselt on pakkuja riigihankes hankijale pakkumuse esitanud ettevõtja. Vaidlust ei ole, et Vaidlustaja kui pakkuja on Eestis registreeritud ettevõtte.

RHS § 7 lg-s 3 on täiendavalt märgitud, et hankijal on õigus otsustada, et ta lubab riigihankes osaleda RHS § 3 p-is 2 nimetatud riikidest pärit ettevõtjatel. Seega on oluline tuvastada, kust on pakkumuse teinud ettevõtte pärit. Vaidlustaja majandustegevus on Eestis ja kogu müügitulu teenib ta lisaks Eestile ka teistest Euroopa Liidu liikmesriikidest ja Norrast ehk riikidest.

5.8. RHS § 7 lg-s 3 on samuti märgitud, et hankija saab piirata ka neid isikuid, kelle vahenditele pakkuja tugineb RHS § 103 lg 3 alusel. Vaidlustaja ei ole tuginenud teise ettevõtja majanduslikele ega finantsseisundile.

5.9. Riigihanke tingimuseks oli, et pakkuja meeskonnas peab kogu raamlepingu perioodi jooksul olema teenuse osutamiseks määratud projektijuht. Projektijuhile olid seatud konkreetsed tingimused. Vaidlustaja pakkumuses on projektijuhiks Eesti kodanik K. S.

Täiendavalt oli vaja pakkumuses välja tuua pakkuja volitatud isikute andmed, kellel on õigus ettevõtjat esindada, temal nimel otsuseid teha või teda kontrollida ning kes ei ole Äriregistris märgitud. Vaidlustaja märkis, et selleks isikuks on M. Z., kes on samuti Eesti kodanik.

5.10. Hankija edastas Vaidlustajale sõnumi *Ettevõtja elukoha tõendamine*, milles viitas muuhulgas AD p-ile 5.3, mille kohaselt saavad osaleda hankes ainult pakkujad, kelle elu- või asukoht on RHS § 3 p-is 2 nimetatud riigis. Hankija tõi välja, et Vaidlustaja ühe juhatuse liikme (A. P.) elukohaks on märgitud Venemaa.

Vaidlustaja vastas Hankijale, et pakkujaks on Eestis registreeritud KP Factory OÜ. Vaidlustaja andis informatsiooni ka A. P. elukoha osas, kuid oli seisukohal, et see ei puutu asjasse, kuivõrd Vaidlustaja Eestis registreeritud ettevõtteks vastas AD p-ile 5.3.

5.11. Lähtudes RHS § 7 lg-st 3 leiab Vaidlustaja, et tema kui Eestis registreeritud ettevõtja pakkumust ei saa AD p-i 5.3 alusel tagasi lükata. Kuivõrd Vaidlustaja pakkumus vastab hanketingimustele, siis tuleks tunnistada see vastavaks ning peaks seetõttu osalema ka pakkumuste hindamise etapis.

5.12. Kuna RHAD-i kohaselt arvestatakse majanduslikult soodsaima pakkumuse väljaselgitamisel ainult pakkumuse maksumust ning Vaidlustaja pakkumuse maksumus on OÜ K-Print järel paremuselt teisel kohal, tuleks edukaks tunnistada ka Vaidlustaja pakkumus (AD p-i 1.6 kohaselt sõlmitakse riigihanke tulemusena raamleping kuni kahe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga).

5.13. 05.04.2024. a esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.13.1. Vaidlustaja nõustub Hankijaga, et vaidlustuse rahuldamine peab aitama kaasa vaidlustaja õiguste kaitsele. AD p-i 1.7 kohaselt sõlmib Hankija konkurentsi tagamiseks raamlepingud kuni kahe eduka pakkujaga. Hankija on otsustanud sõlmida raamlepingud kahe pakkujaga.

Kui Hankija oleks tunnistanud Vaidlustaja pakkumuse vastavaks, siis oleks ta edukaks tunnistanud samuti kaks pakkumist, millest üks oleks olnud OÜ K-PRINT ja teine Vaidlustaja pakkumus. Seega Vaidlustajal on kaabeõigus.

5.13.2. Vaidlustaja nõustub sellega, et põhjendatult tunnistati edukaks OÜ K-PRINT pakkumus, kuid vaidlustab OÜ Joon pakkumuse edukaks tunnistamise. OÜ Joon pakkumuse asemel tuleb edukaks tunnistada Vaidlustaja pakkumus kuivõrd see on majanduslikult soodsam.

5.13.3. Vaidlustaja ei nõustu Hankija vastuses vaidlustusele toodud seisukohaga, et RHS § 3 p 2 annab õiguse eirata kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet ja kontrollida ka ettevõtte osanikke, kuivõrd vastasel juhul puuduks vajadus kodakondsuspõhise diskrimineerimise keelu sätestamiseks ja piisaks ka registreerimisriigist.

RHS-i eelnõu seletuskirjas on põhjendatud RHS § 7 lg 3 lisamist, kuivõrd kvalifitseerimise näitajatele tuginemisel peab teatud juhtudel isik, kelle vahenditele tuginetakse, osalema hankelepingu täitmises vastavas osas isiklikult ja hankija võib nõuda temalt solidaarvastutust. Sellisel juhul osaleks aga riigihankel siiski isik, kelle osaluse on hankija soovinud muudetava sätte alusel välistada. Vaidlustaja puhul ei ole tegemist sellise ettevõttega.

6. Hankija, **Maaelu Teadmuskeskus**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 28.03.2024 ja 10.04.2024 kirjadega) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. Vaidlustajal puudub kaabeõigus. Vaidlustuskomisjon on korduvalt selgitanud, et vaidlustuse rahuldamine peab aitama kaasa vaidlustaja õiguste kaitsele või rikunud õiguste taastamisele, mistõttu hankija otsused ei ole vaidlustatavad, kui ka vaidlustuse positiivne tulemus seda eesmärki ei teeni.

6.2. AD p-i 1.6 kohaselt riigihanke tulemusena sõlmitakse kuni kahe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga raamleping. Eelnevast järeldub, et Hankijal on õigus sõlmida riigihanke tulemusena raamleping kahe edukaks tunnistatud pakkujaga, kuid tal ei ole kohustust igal juhul sõlmida raamleping kahe pakkujaga, st Hankijal on õigus piirduda raamlepingu sõlmimisega ka ühe pakkujaga.

Hankija on seisukohal, et vaidlustuse rahuldamine ei aita kaasa rikunud õiguste taastamisele, sest otsus sõlmida raamleping just kahe edukaks tunnistatud pakkujaga, ei allu riigihanke menetluse kontrollile. Olukorras, kus Vaidlustaja pakkumus on jäetud edukaks tunnistamata ning esitatud on Vaidlustajast majanduslikult soodsam pakkumine, ei saa Vaidlustajal tekkida subjektiivset õigust olla igal juhul valitud teise eduka pakkujana raamlepingu sõlmimiseks. Seega isegi, kui asuda seisukohale, et Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine on ebaõige, siis ei oleks Vaidlustaja vastavaks tunnistamine toonud talle kaasa absoluutset õigust saada raamlepingu pooleks. Otsustus tunnistada edukaks kahe pakkuja pakkumus sündis ajaliselt hiljem ning pärast seda, kui olid teada vastavaks tunnistatud pakkujad.

Eelnevast tulenevalt on Hankija seisukohal, et Vaidlustajal puudub kaabeõigus, sest vaidlustuse esitamisega ei ole võimalik saavutada Vaidlustaja eesmärki. Vaidlustaja ei ole ka põhjendanud, miks oleks Hankija igal juhul pidanud sõlmima raamlepingud kahe pakkujaga, sh Vaidlustajaga.

6.3. Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi, tuginedes RHS § 7 lg-le 3. Pakkumuse tagasilükkamise põhjusena on Hankija märkinud, et äriregistris on Vaidlustaja juhatuse liikme A. P. elukohaks märgitud Venemaa (vt käesoleva otsuse p 5.2).

6.4. RHS § 3 p 2 sätestab, et riigihanke korraldamisel on hankija kohustatud järgima järgmisi põhimõtteid: *hankija kohtleb kõiki isikuid, kelle elu- või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankalepinguga ühinenud riigis, võrdselt ja jälgib, et kõik isikutele seatavad piirangud ja kriteeriumid oleksid riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud.*

Kuigi üldiselt kehtib riigihankemenetluses kodakondsuse alusel diskrimineerimise keeld, siis RHS § 3 p-ist 2 tulenevalt on hankijal lubatud siiski kolmandatest riikidest pärit isikute suhtes kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet eirata. Hankija hinnangul tuleb vastava erandi olemusest järeldada, et sealhulgas võib hankija kontrollida ka ettevõtte osanikke, kuivõrd vastasel juhul puuduks vajadus kodakondsuspõhise diskrimineerimise keelu sätestamiseks ja piisaks ka registreerimisriigist.

6.5. 10.04.2024. a esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.5.1. Hankija ei nõustu Vaidlustajaga, et OÜ Joon pakkumuse edukaks tunnistamisest saab teha järelduse, et Hankija oleks igal juhul tunnistanud edukaks kaks pakkumust. See, et Hankija on võtnud vastu otsuse tunnustada edukaks kaks pakkumust, ei muutnud Hankija otsustusi mittevastavuse kontrollimisel. Hankija oleks võinud edukaks tunnistada ka vaid ühe pakkumuse ja Vaidlustaja ei saanud eeldada, et Hankija oleks igal juhul tunnistanud edukaks kaks pakkumust.

6.4.2. Vaidlustaja on RHS § 7 lg 1 seletuskirja valesti mõistnud ja ilmselt lugenud vaid viimase täiendusega seotud seletuskirja, millega lisati vastavasse paragrahvi täiendus kolmanda isiku näitajatele tuginemise kohta. Vastav säte on ilma täienduseta olnud seaduses pikemalt ja selle osas on seaduse kommentaarid rõhutanud kodakondsuse alusel diskrimineerimise erandit.

7. Kolmas isik, **OÜ Joon**, vaidlustusmenetluses oma seisukohti ei esitanud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

Vaidlustaja kaebeõigus

8. Hankija leiab, et Vaidlustajal puudub kaebeõigus, kuna vaidlustuse esitamisega ei ole võimalik saavutada Vaidlustaja eesmärki, milleks on temaga raamlepingu sõlmimine, sest AD p-i 1.6 kohaselt ei ole Hankijal kohustust sõlmida raamlepingut kahe pakkujaga. Vaidlustuskomisjon Vaidlustaja ei nõustu.

8.1. AD p 1.6 on sõnastatud järgmiselt: *riigihanke tulemusena sõlmitakse kuni kahe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga raamleping lisas 2 esitatud tingimustel.*

On õige, et AD p-ist 1.6 tulenevalt on Hankijal õigus ning mitte kohustus sõlmida kuni kahe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga raamleping [---] ning võimalik on ka see, et Hankija sõlmib raamlepingu ühe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga. Vaidlust ei saa olla aga selles, et 12.03.2024. a koostatud Edukaks tunnistamise otsusega tunnistas Hankija edukaks just nimelt kaks pakkumust - OÜ K-PRINT ja OÜ Joon pakkumused - ning kuna Hankija on teinud nende pakkujate kohta 13.03.2024. a ka Eduka pakkujate kvalifitseerimise otsuse, millega OÜ K-PRINT ja OÜ Joon kvalifitseeriti, ning Eduka pakkujate kõrvaldamise aluste otsuse, millega OÜ K-PRINT ja OÜ Joon jäeti kõrvaldamata, siis on ilmne, et Hankija on otsustanud kasutada AD p-st 1.6 tulenevat õigust niiviisi, et sõlmib raamlepingu *kahe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga.*

Väites kaebeõiguse puudumist Vaidlustajal sõlmiks Hankija Edukaks tunnistamise otsuse alusel ilmselgelt hanklepingu kahe pakkujaga, ignoreerides Vaidlustaja huvi jõuda OÜ Joon asemel hanklepingu sõlmimiseni Hankijaga.

8.2. Vaidlustaja kaebeõiguse kontrollimisel ei saa vaidlustuskomisjon hakata oletama, mida Hankija teeks või ei teeks, kui edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujate asemel oleks majanduslikult soodsaimad pakkumused esitanud teised pakkujad, vaid lähtub eelpool tuvastatud faktist, et Hankija on otsustanud sõlmida raamlepingu kahe edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkujaga. Arvestades, et Riigihankes on kehtestatud kaks hindamiskriteeriumi, millest pakkumuse maksumus on osakaaluga 85%, Vaidlustaja pakkumuse maksumus on vaieldamatult paremuselt teine ning on teadmata, kas pakkumuste

hindamisel saaks Vaidlustaja pakkumus teise hindamiskriteeriumi (keskkonnahoidlikkus, osakaaluga 15%) alusel punkte või mitte, puudub vaidlustuskomisjonil alus asuda seisukohale, et Vaidlustajal puudub kaebeõigus seetõttu, et ka vaidlustuse rahuldamise korral oleks ei oleks võimalust, et temaga sõlmitakse hankeleping. Juhul, kui Vaidlustaja pakkumust hinnata, on täiesti võimalik, et see osutub hindamiskriteeriumide kohaselt paremuselt teiseks.

8.3. Eeltoodust tulenevalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Vaidlustajal on kaebeõigus ning vaidlustus kuulub läbi vaatamisele.

Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsus

9. Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi RHS § 7 lg 3 (vt käesoleva otsuse p 5.7) ning AD p-i 5.3 (vt käesoleva otsuse p 5.3) alusel kokkuvõtliku põhjendusega, et Vaidlustaja ühe juhatuse liikme (A. P.) elukoht on Venemaal (vt käesoleva otsuse p 5.2).

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsus ei ole õiguspärane ning seda järgmistel põhjustel:

1) RHS § 7 lg 3 ei kehtesta iseseisvalt mingeid piiranguid riigihankes osaleda lubatud isikute ringile vaid annab hankijale õiguse seda ringi seaduses sätestatud ulatuses piirata. Seega tuleneb sisuline piirang, millele mittevastavuse tõttu saaks Vaidlustaja pakkumuse tagasi lükata, mitte RHS § 7 lg-s 3 vaid AD p-ist 5.3. See kas Hankija on AD p-i 5.3 kehtestamisel RHS § 7 lg-st 3 õigesti juhindunud, hankemenetluse praeguses etapis vaidluse all olla ei saa;

2) AD p-i 5.3 kohaselt saavad Riigihankes *osaleda ainult pakkujad või taotlejad, kelle elu- või asukoht on RHS § 3 p-s 2 nimetatud riigis [---]*. Punkti sõnastusest nähtub, et Hankija on selle RHS § 7 p-ist 3 ilma eriti süvenemata AD-sse üle võtnud, kuna viide *taotlejatele* ei ole vaidlusaluses Riigihanke asjakohane, sest avatud hankemenetluses taotlejaid ei ole ning ka RHAD-is ei ole Hankija seda instituuti sisse toonud. Seega esitab AD p 5.3 tegelikult tingimuse, et Riigihankes saavad osaleda ainult *pakkujad*, kelle elu- või asukoht on RHS § 3 p-is 2 nimetatud riigis;

3) RHS § 7 lg 1 kohaselt *pakkuja on käesoleva seaduse tähenduses riigihankes hankijale pakkumuse või esialgse pakkumuse esitanud ettevõtja*. Vaidlustaja on juriidiline isik, KP Factory OÜ, st ettevõtja, kellel ei saa olla elukohta vaid on asukoht;

4) Äriseadustiku § 139 lg 1 p-i kohaselt märgitakse osaühingu põhikirjas *osaühingu ärinimi ja asukoht*. Äriregistrist kättesaadava KP Factory OÜ põhikirja p-i 1.2 kohaselt: *Osaühingu asukoht on Rae vald, Harjumaa*. Äriregistri andmetel on KP Factory OÜ aadress Harju maakond, Rae vald, Helgi tee 1, 75312. See teave on esitatud ka Vaidlustaja pakkumuses esitatud hankepassis: II Osa Ettevõtjaga seotud teave, A: Teave ettevõtja kohta. Seega on tõendatud, et Vaidlustaja asukoht on Eesti, mistõttu Vaidlustaja osalemine Riigihankes ei ole AD p-i 5.3 alusel piiratud;

5) arvestades, et vaidlusaluses Riigihankes on pakkujaks KP Factory OÜ, kelle asukohaks on Eesti Vabariik, ei ole AD p-i 5.3 mõttes kuidagi asjassepüütav, et ühe Vaidlustaja juhatuste liikme elukoht oli pakkumuse esitamise ajal Vene Föderatsioon¹. Millest lähtudes või millistel kaalutlusel käsitles Hankija pakkuja asukohana Vaidlustaja ühe juhatuse liikme elukohta, ei ole Hankija põhjendanud Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsuses ega vaidlustusmenetluses.

10. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks on vastuolus RHS § 114 lg-dega 1 ja 2 ning AD p-iga 5.3 ning tuleb tunnistada kehtetuks.

Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

11. Vaidlustaja taotleb OÜ Joon pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamist.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et OÜ Joon pakkumuse edukaks tunnistamise otsus tuleb tunnistada kehtetuks hankemenetluse etapiviisilisuse põhimõttest lähtudes. Kuivõrd vaidlustuskomisjon tunnistab kehtetuks Hankija otsuse, millega Vaidlustaja pakkumus lükati tagasi, ei ole välistatud, et Hankija otsustab jätkuvalt sõlmida hankelepingu kahe pakkujaga, millisel juhul võib majanduslikult soodsamaks pakkumuseks osutuda hindamisel OÜ Joon pakkumuse asemel Vaidlustaja pakkumus.

¹ Äriregistri andmetel ei ole A.P. enam Vaidlustaja juhatuse liige.

Vaidlustusmenetluse kulud

12. Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

12.1. RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 640 eurot.

12.2. Vaidlustaja esitas tähtaegselt taotlused lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 1530 eurot (käibemaksuta), kokku 9h õigusabi osutamise eest (tunnihinnaga 170 eurot)².

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud ülepaisutatud. Vaidlustusasi on lihtne ning mahult väike, osa Vaidlustaja menetlusedokumentides esitatud materjalist on asja sisu arvestades üleliigne. Vaidlustuskomisjoni hinnangul on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud põhjendatud ja vajalikud 6h ulatuses, 1020 eurot käibemaksuta, mis tuleb Hankijalt välja mõista.

12.3. Hankija kulud vaidlustusmenetluses jäävad tema enda kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)

² Vaidlustaja on eksinud 23.03.2024. a menetlusedokumentides, taotledes õigusabikulude väljamõistmist 7,5h õigusabi osutamise eest (tunnihinnaga 170 eurot) kogusummas 1555,5 eurot käibemaksuta. 1555,5 eurot on vastav summa käibemaksuga, käibemaksuta on see summa 1275 eurot.